

Preoții Slujitori din Localitatea Soporu de Câmpie în Perioada 1927-2019 Serving Priests from Soporu de Câmpie Village Between 1927-2019

Stelian PAȘCA-TUȘA
Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca

Abstract. *In this study, we will speak about the priests from Spooru de Câmpie village between 1927-2019, using especially the information found in the parish archive. In addition, we will refer to two manuscripts written by one of the parish priests (Virgil Pâslaru) and a local (Christmas Caucasian) who tried to capture aspects of the troubled life of his fellow citizens. We will find that the priests that we mention will have their origins in different territories of Romania, that some were college graduates, we will even find a doctor in theology and a missionary priest who carried out his missionary activity in Transnistria. Further, we will provide more details, specifying that we will reconstruct the history of the sacerdotums in this parish starting with 1927 and complete it with the last priest serving in the local church in 2019.*

Keywords. Soporu de Câmpie, priests, Toma Gherasimescu, archives research, ministry.

Preotul Virgil Șeuleanu (1927-1947)¹

După o perioadă în care administrarea parohiei a fost rânduită preoților din vecinătate (excepție făcând părintele Badiu), localitatea Soporu de Câmpie a primit de data aceasta un preot care avea să rămână în parohie timp de aproape 20 de ani, din 25 octombrie 1927 până în 11 februarie 1947. Noul preot, **Virgil Șeuleanu** (n. 1898), care era fiul preotului Petru Șeuleanu din Miheșu de Câmpie, s-a transferat din parohia Borșa Maramureșului. A fost căsătorit cu Floarea Pantea, însă nu au avut copii. Părintele Șeuleanu a făcut parte din prima generație de absolvenți ai Academiei Teologice din Cluj-Napoca, finalizându-și studiile în anii 1924-1925. Calitățile sale dobândite în urma studierii la această instituție teologică s-au putut sesiza din predicile bine întocmite² de care își amintesc sătenii, din perspectivele arhitecturale pe care le-a avut când a gândit proiectul noii biserici, proiect pe care însă nu l-a mai putut realiza, dar și din felul în care își organiza arhiva parohială, majoritatea actelor fiind întocmite la mașina de scris. În timpul păstoririi sale a administrat parohia Sărmașu, Trittenii de Sus și Iuriu de Câmpie. În cea din urmă, părintele a construit o biserică pentru creștinii care au renunțat la Uniație. În Soporu de Câmpie a construit o casa parohială și o școală, a ridicat în anul 1942 o troiță în centrul satului, la sfințirea căreia, în data de 4 octombrie 1942, a fost invitat și prefectul județului.

¹ Pentru a înțelege mai în profunzime istoria parohiei, a se vedea, de asemenea și: Stelian Pașca-Tușa, „Istoricul edificiilor de cult din localitatea Soporu de Câmpie,” *Astra Salvensis* VI (2018), no. 12, p. 119-127.

² În 1929 participă la un concurs de predici. Din 16 predici cea întocmită de el și de un alt preot au fost publicate în revista *Renașterea*.

În arhiva parohiei se păstrează un document din care reiese că părintele s-a aflat într-un conflict un sătean ce se numea Morea³. Acesta din urmă a solicitat episcopiei sancționarea preotului, fapt ce reiese dintr-o adresă care a fost trimisă de la protopopiat la parohie. Aici se menționează că în urma denunțului persoanei amintite, episcopia a luat atitudine și a dojenit pe părintele Șeuleanu, căruia în final i s-a dat iertare. Din documentul respectiv nu aflăm în ce a constat conflictul respectiv. În anul 1947, părintele a fost transferat în prima fază la Cluj-Napoca, iar apoi la Târgu Mureș. Imaginea părintelui a rămas în memoria colectivă a credincioșilor, aceștia amintindu-și de el cu multă considerație.

Preotul Vasile Herdea (1947-1955)

După plecarea părintelui Șeuleanu, parohia vacantă a fost administrată temporar de către preoții **Mircea Tomuș** și **Ioan Nicola**⁴ până la venirea noului preot, **Vasile Herdea**, care a păstorit locuitorii Soporului în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, din 5 aprilie 1947 până în 19 iulie 1955⁵. Acesta s-a născut în anul 1905 în Cărpiniș și s-a căsătorit cu Irina, care era învățătoare. Împreună au avut patru copii: Vasile, Dorel, Nicu și Rodica. Despre aceasta din urmă se știe ca a fost învățătoare undeva lângă satul Bolduț. În timpul păstoririi sale, părintele Herdea a avut datoria să administreze parohiile Iuriu de Câmpie, Ceanu Mare și Iacobeni. Fiind interesat mai mult de veniturile materiale din parohia Iuriu, acesta a fost reclamat la Arhiepiscopie de niște săteni. Ca urmare a respectivei sesizări, episcopia a luat poziție față de cele întâmplate și a trimis preotului o muștrare scrisă⁶. Părintele Herdea a dorit să ridice în sat o nouă biserică de lemn, după modelul proiectat de preotul Alexandru Fodor⁷, dar nu a reușit acest lucru, probabil din cauza lipsurilor generate de război. Totuși, acesta a înzestrat locașul de cult existent cu obiecte liturgice noi. În anul 1955, părintele a plecat prin transfer în parohia Buteni, din protopopiatul Huedin⁸.

Păstoriri provizorii (1955-1961)

În perioada imediat următoare, parohia a fost administrată de monahul **Toma Gherasimescu**, care în acel timp slujea în parohia învecinată, Iacobeni. Moldovean de origine, părintele Toma a absolvit Seminarul Teologic Ortodox de la Iași, iar apoi a urmat cursurile Facultății de Teologie Ortodoxă din Cernăuți, loc unde și-a luat și doctoratul în teologie. A fost preot în Roman, iar mai apoi profesor în cadrul seminariilor teologice de la Roman și de la Cernica. Între anii 1959-1964 a fost închis cu statutul de deținut politic. În calitate de preot paroh în satul Iacobeni, acesta a administrat parohia din Soporul de Câmpie în câteva

³ Adresa cu nr. de inventar 228/1945.

⁴ Protocolul cununărilor 22 februarie 1947.

⁵ Protocolul botezărilor 1955.

⁶ Adresă primită în 3 ianuarie 1949.

⁷ Documentul cu nr. 100/1948.

⁸ Documentul cu nr. 403265/1955.

perioade scurte (19 iulie – 19 august 1955⁹ și în 21 iulie 1957¹⁰). Datorită renumelui și rigorii sale monahale, imaginea părintelui trezește și astăzi un respect profund în memoria credincioșilor mai vârstnici.

Timp de mai bine de doi ani, soarta credincioșilor a fost încredințată ieromonahului¹¹ **Iustinian Buta** de la mănăstirea Nicula (24 iulie 1955¹² – 24 septembrie 1957¹³). Acesta, după cum reiese din documentele parohiale și din caracterizările unor săteni care l-au cunoscut, se pare că a fost un bun gospodar care, pe lângă alte activități administrative, a introdus gazul metan în biserică¹⁴ și ulterior în casa parohială¹⁵. Preocupările sale au vizat și rânduielele cultice, deoarece s-a străduit să corecteze anumite greșeli strecurate în slujbele bisericești și să impună seriozitate la serviciile liturgice¹⁶. Pe lângă administrarea parohiei Soporu, părintelui i s-a încredințat și slujirea în satul Bolduț. Din mărturiile credincioșilor menționate în procesul verbal prin care acesta făcea darea de seamă înainte de a pleca, reiese că a avut un comportament bun și că a dat dovadă de omenie și seriozitate: „credincioșii mulțumesc părintelui pe felul cum a administrat parohia, dovedindu-se un bun și înțelegător slujitor al Bisericii lui Hristos”¹⁷. Din parohie părintele s-a întors la mănăstirea de la care a plecat¹⁸.

Se pare că în aceeași perioadă preotul **Ioan Ignătescu** din Ceanu Mare a săvârșit câteva slujbe în parohia Sopor, deoarece este amintit în arhiva parohiei în 29 iulie 1955. „Îndrumarea pașilor spre mântuirea păcatelor și iertarea greșelilor, deci spre moștenirea vieții veșnice a dreptcredincioșilor din parohie” – după cum scrie în schițele sale monografice Crăciun Căucean¹⁹ – a fost încredințată protosinghelului²⁰ **Corneliu Georgescu**²¹ din 24 septembrie 1957. Acesta s-a născut în 26 mai 1904 la Ploiești. A urmat cursurile Seminarului Teologic Ortodox din Constanța, pe care le-a absolvit în anul 1923 și a fost hirotonit de către episcopul Nicolae Ivan în 1930 pe seama parohiei Ferești din Maramureș. A mai slujit în calitate paroh și în localitățile Sarasău din Maramureș, în satul Stoiaua, din protopopiatul Gherla și în parohia Mestecău, protopopiatul Huedin. Înainte de a veni în Soporu de Câmpie a fost trimis pe front. Reflectând asupra vieții acestuia, Crăciun Căucean, care i-a fost un apropiat, mărturisea: „Duhovnicul nostru

⁹ *Protocolul morților* 1955.

¹⁰ *Protocolul cununărilor* 1957.

¹¹ Ieromonahul este denumirea care îi este conferită preotului călugăr.

¹² *Protocolul botezătorilor* 1955.

¹³ *Delegație* cu nr. 5100 din 5 septembrie 1957.

¹⁴ *Proces verbal* cu nr. 13 din 14 noiembrie 1956.

¹⁵ *Proces verbal* cu nr. 8 din 24 aprilie 1956.

¹⁶ *Proces verbal* cu nr. 12 din 7 octombrie 1956.

¹⁷ *Proces verbal* cu nr. 8 din 24 septembrie 1957.

¹⁸ *Decizie* cu nr. 877/1957.

¹⁹ C. Căucean, *Viața zăbucimată* (manuscris), 1976, p. 47.

²⁰ Protosinghel este titlatura pe care o primește un ieromonah după ce îi se oferă de către episcop dreptul de a purta cruce pectorală.

²¹ *Deciziile Onorabilului Minister al Cultelor* 1059 și 1320/1957.

dusese o viață zbuciumată, fiind preot militar. În această calitate având gradul de căpitan, popa nostru a făcut Cel de-Al Doilea Război Mondial de la început până la sfârșit [...] El, care după ce a spovedit și cuminicat o formațiune întreagă de ostași căliți în luptă, după oficierea unei slujbe religioase în fața unității, după binecuvântarea dată formațiunii de luptă, să se vadă nevoit el însuși a-și săpa groapa circulară cu lopata de liliman, a folosi șanțurile de comunicare, a se deplasa târâș-marș alături de fiii săi sufletești [...] Toate acestea au făcut din parohul nostru un om dur, înzestrat fiind cu o fire destul de nervoasă; cădea uneori într-o patimă pentru a-și uita mai ușor probabil multele sale necazuri prin care i-a fost dat să treacă. Așa l-am cunoscut pe preotul Corneliu când s-a prezentat în parohia noastră. Noul nostru paroh și-a intrat deplin în drepturi în îndeplinirea mandatului care i-a fost încredințat. Oficia cu multă conștiinciozitate slujbele religioase în duminici și-n sărbători și pe cât era posibil se străduia să combată credințele deșarte ale pocăismului care în acea vreme luase o mare amploare în satul nostru. Părintele nostru sufletește își vedea liniștit de treburile sale, atât de cele sufletești, cât și de cele lumești. Era un om pe deplin împăcat sufletește și nu ducea grija zilei de mâine²². Părintele Georgescu ar fi vrut să pună temelia unei noi biserici, dar nu a mai rămas multă vreme în sat²³, după aproape un an, la 31 august 1958²⁴, fiind transferat în parohia Sujlacul de Tinca din Salonta (Crișana).

Următorul preot care a administrat parohia din data de 7 septembrie 1958 până în 30 august 1959 a fost **Virgil Pâslaru**. Singurele amănunte despre el le găsim într-un manuscris din arhiva parohiei în care acesta consemnează istoricul bisericilor din parohie și preoții care au slujit la altarul localității. Spre final mărturisea că trebuie se plece din Ardeal, după ce vreme de 14 ani a slujit în mai multe parohii din Munții Apuseni. „Aici – afirmă părintele – m-am simțit bine și nu fără părere de rău părăsesc liniștea de aici, însă originea și cauze familiale mă mână nu numai de aici, ci și din Eparhie și chiar din Ardealul pe care în aproape 14 ani de pastorație și aproape toți în Munții Apuseni m-au legat sufletește și de locuri și de popor și de supricitatea noastră bisericească [...] nu mă uitați și vă rugați pentru smerenia mea. Pr. Virgil Pâslaru 24 februarie 1959”²⁵.

După plecarea părintelui Pâslaru, parohia a fost încredințată între 30 august 1959 și 8 noiembrie 1959 preotul din Iacobeni, Ștefan Marinoiu, până la venirea preotului de origine basarabeană, **Nicolae Negoianu**, care a fost transferat la 1 noiembrie²⁶ în parohia Sopor de Câmpie prin decizia Departamentului Cultelor²⁷ și a Episcopiei de la Cluj²⁸. Informații despre acesta

²² C. Căucean, *Viața zbuciumată*, p. 47.

²³ Proces verbal din 31 decembrie 1958.

²⁴ Protocolul botezaților 1958.

²⁵ V. Pâslaru, *Registru familiar* (manuscris), 1959, pp. 8-9.

²⁶ Dosar cu ordine permise de la Instituții și adrese și cereri pe anul 1960 a BOR din Sopor de Câmpie, protopopiatul Turda.

²⁷ *Decizia* cu nr. 1282/1959.

²⁸ *Decizia* cu nr. 6085/1959.

aflăm dintr-un memoriu de activitate care a fost întocmit chiar de către el. Părintele Nicolae s-a născut în anul 1898 în satul Popeasca (U.R.S.S.) și a urmat cursurile Seminarului Ortodox cu 10 clase de la Chișinău, care era echivalent cu Institutul Teologic din țara noastră. A fost învățător și preot în satele Spasca – Ismail (U.R.S.S.), Marazloveni și Șaba (Ucraina) și în cinci parohii din țara noastră (în Banat, Muntenia și Ardeal), ultima fiind Stoiana, de lângă Gherla. A avut o activitate pastorală extrem de intensă. A reparat biserici și case parohiale, a construit un azil de bătrâni în Șaba și timp de opt luni de zile a fost misionar în Transnistria în anul 1942. Pentru meritele sale a fost recompensat de către episcopul de Ismail cu „crucea aurită”. Se pare că din smerenie, părintele s-a mărginit să menționeze doar în linii generale activitatea sa, „deoarece – afirmă el – era făcută pentru Dumnezeu”. Părintele Negoianu a slujit până în anul 1961.

Preotul Ștefan Marinoiu (1961-1977)

În 25 septembrie anul 1961 preotul **Ștefan Marinoiu** (n. 1899) se transfera din parohia Iacobeni în Soporu de Câmpie. Originar din Râmnicu Vâlcea, părintele Ștefan a fost hirotonit preot în anul 1929²⁹. A fost căsătorit și a avut trei copii: Angela, Dorel și Lenuța. Părintele s-a distins între ceilalți slujitori ai parohiei prin faptul că în perioada 1968-1970 a ridicat o nouă biserică, din temelii. Destoinicia și abilitatea sa de a zidi un locaș de cult în timpul regimului comunist a fost remarcată de către arhiepiscopul Teofil, care, în cadrul unei vizite pastorale, a așternut în scris pe Evanghelia următoarele rânduri: „Astăzi 20 octombrie 1969, am vizitat în trecere biserica acestei parohii ortodoxe din Soporu de Câmpie, protopopiatul Turda, pe care am găsit-o în lucrare spre terminare sub conducerea harnicului paroh Ștefan Marinoiu. Teofil, episcop ortodox român al Vadului, Feleacului și Clujului”³⁰. Ajungând la bătrânețe și nemaiputând purta sarcinile parohiale, s-a pensionat în 1977 și s-a stabilit în Municipiul Turda, unde după o scurtă perioadă de paralizie s-a mutat la cele veșnice.

Preotul Nicolae Pașca-Tușa (1977-2018)

Începând cu data de 10 august 1977, păstorirea credincioșilor din Soporu de Câmpie i-a fost încredințată preotul **Nicolae Pașca-Tușa** (n. 6 octombrie 1949), care a slujit în parohie fără întreruperi timp de 41 ani, fiind unul dintre cei mai longevivi preoți din localitate și din zonă. Acesta fost al cincilea și ultimul fiu al familiei de țărani mijlocași Dumitru și Maria Pașca din comuna Frata. Urmând cursurile Seminarului Special de la Curtea de Argeș între anii 1971-1974, a fost hirotonit preot în 16 noiembrie 1974 de către ÎPS Sa Teofil Herineanu, pe seama parohiei Agriș, Protopopiatul Turda. După trei ani a fost transferat în parohia Soporu de Câmpie, unde avea să desfășoare o activitate misionară prin care a revitalizat viața spirituală a credincioșilor. Între anii 1979-1981 și-a completat

²⁹ *Actul de hirotonie* cu nr. 7222/1929.

³⁰ *Evanghelia*, Tipografia cărților bisericești, București, 1941, p. 6.

studiile la Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, iar mai târziu a fost admis în urma unui examen la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Sibiu. Nu a mai urmat cursurile acesteia din cauza familiei sale numeroase. Din activitățile desfășurate de părintele Nicolae în parohie amintim: renovarea bisericii parohiale și resfințirea acesteia (1988-1990), întemeierea unei mănăstiri la marginea satului (1992-1994), ridicarea unui monument în centrul satului, închinat eroilor căzuți în Cele Două Războaie Mondiale (1996), zidirea unei clopotnițe (1997) și zidirea unui nou edificiu de cult (2006-2015). Eforturile sale pastorale au fost răsplătite mai întâi de către ÎPS Teofil Herineanu, care l-a ridicat la rangul de iconom (1990), iar mai apoi de către ÎPS Bartolomeu Valeriu Anania, care i-a conferit dreptul de a purta, atât cruce, cât și bederniță (1994). Mitropolitul Andrei al Clujului l-a distins între preoți în ziua în care a consacrat noul edificiu de cult (7 august 2016), oferindu-i dreptul de a purta *Crucea Transilvană*. În anul 1974, la 10 noiembrie, s-a căsătorit cu Victoria, fiica lui Alexandru și-a Crucii din Iuriu de Câmpie și împreună au avut șapte copii: Nicolae (n. 1975), Alexandru (n.1976), Dumitru (n. 1977), Maria (n. 1979), Vasile (n. 1980), Angela (n. 1981) și Stelian (n. 1983).

În data de 2 octombrie 2018, în urma unui concurs, ÎPS Andrei, Mitropolitul Clujului, a numit preot paroh pe teologul Ioan Someșan, absolvent al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

Concluzii

În această perioadă (1927-2019) avem printre preoții slujitori din sat un preot militar care a activat în Cel de-al Doilea Război Mondial (protos. Corneliu Georgescu), un preot misionar de origine basarabeană care a slujit în Transnistria (pr. Nicolae Negoianu) în timpul aceluiași război, un absolvent din prima generație de teologi care au urmat cursurile Academiei Teologice de la Cluj (pr. Virgil Șeuleanu), un doctor în teologie, absolvent al Facultății din Cernăuți (pr. Toma Gherasimescu), un ieromonah de la Mănăstirea Nicula care a administrat parohia vreme de aproape doi ani (ierom. Iustinian Buta) și un ctitor de mănăstire care a păstorit pe credincioși mai bine de 41 de ani, perioadă în care parohia a prosperat din toate punctele de vedere (pr. Nicolae Pașca-Tușa). Așadar, am putut constata că într-un sat aparent neînsemnat din județul Cluj, Dumnezeu a rânduit să slujească la altarul Bisericii preoți de calitate, înzestrați cu râvnă misionară, dragoste de neam și multă credință.